

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ” 2007-2013

Европейски социален фонд

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА
Схема BG051PO001-4.3.04 “Развитие на електронни форми на дистанционно
обучение в системата на висшето образование”

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН

ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

СИЛВИЯ АЛЕКСАНДРОВА-ЯНКУЛОВСКА

ОСНОВИ НА БИОЕТИКАТА

ПЪРВО ИЗДАНИЕ

**ПЛЕВЕН
2013**

Настоящото пособие е предназначено за студенти в дистанционна форма на образователно-квалификационна степен “Магистър” по специалност „Обществено здраве и здравен мениджмънт”. Материалът, включен в него отразява новите тенденции в развитието на етичното познание и практика през последните десетилетия в Европа и в света, новите виждания и документи на Световната медицинска асоциация по различни етични проблеми. Това несъмнено превръща предлагания учебник по биоетика във важен източник на етични познания, които да подпомогнат здравните професионалисти в справянето им със съвременните предизвикателства в развитието на медицинската наука и практика.

В пособието е представена и методология за анализ на етични казуси, с каквито могат да се сблъскат в практиката си практикуващите лекари, ръководните здравни кадри и другите здравни професионалисти.

От автора

Всички права запазени. Никаква част от тази публикация не може да бъде препечатвана или възпроизвеждана чрез средства за фотокопиране или по някакъв друг начин без предварително писмено разрешение на автора.

ОСНОВИ НА БИОЕТИКАТА

ПЪРВО ИЗДАНИЕ

© Силвия Александрова-Янкуловска - автор, 2013

© Печат ЕА, Плевен, 2013

© Издателски център МУ – Плевен, 2013

ISBN 978-954-756-128-1

ВЪВЕДЕНИЕ

Днес оказването на грижи за пациентите е по-сложно от когато и да било. Медицинските професионалисти ежедневно се сблъскват със сложни етични дилеми и нараснали отговорности не само към конкретния пациент, но и към семейството му и обществото като цяло. Увеличаването на цените на здравните услуги при съпътстващ недостиг на здравни ресурси поставя медицинските работници в позиция не само на обгрижващи пациента, но и на мениджъри на здравните грижи.

Цялата тази динамика в контекста на упражняването на медицинската професия често изправя здравните професионалисти пред ситуации, за решаването на които те се оказват неподготвени.

Обучението по биоетика има за основна цел да развие способността на здравните професионалисти да идентифицират етични проблеми в ежедневната практика; да оценяват алтернативите при конкретните обстоятелства и да вземат решения, които да допринасят за доброто на пациента, да уравновесяват интересите на въвлечените страни, да се опират на приемливи морални схващания и да са в съответствие с установените закони.

Биоетиката спомага за изясняване на моралните измерения на човешкото поведение и играе роля на пътеводител и съветник при разрешаване на морални дилеми, а не на наръчник с инструкции за поведение в конкретни ситуации.

Настоящото учебно пособие цели развитие на ново измерение в начина на разсъждаване по проблемите в клиничната практика и приобщаване на здравните професионалисти към европейските и световни ценности в биоетиката.

Доц. д-р Силвия Александрова-Янкуловска, дм
Ръководител сектор „Медицинска етика” на Факултет „Обществено здраве” при Медицински университет-Плевен

Февруари, 2013 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	3
Част първа. ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА БИОЕТИКАТА	
Глава 1. Етиката като наука – предмет, методи, теории	7
Глава 2. Историческо развитие на медицинската етика	26
Глава 3. Принципи и правила на биоетиката	40
Глава 4. Етични кодекси	50
Глава 5. Конфиденциалност в медицинската практика	56
Глава 6. Модели на взаимоотношения „лекар-пациент“	64
Глава 7. Информирано съгласие	74
Глава 8. Права на пациента	87
Част втора. СПЕЦИФИЧНИ ПРОБЛЕМИ НА БИОЕТИКАТА	
Глава 9. Репродуктивна етика	97
Глава 10. Етика и генетика	117
Глава 11. Етични проблеми при грижите за терминално бол- ните	129
Глава 12. Етични аспекти на евтаназията и асистираното самоубийство	147
Глава 13. Етични проблеми при донорство и транспланта- ция	155
Глава 14. Етични аспекти на изследователската работа	175
Глава 15. Етични проблеми на разпределението на ресурси- те в здравеопазването	191
Глава 16. Етика на общественото здраве	205
Глава 17. Анализ на етични казуси	213
ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА	222

